

**Власенко Н. О.,**

*кандидатка біологічних наук, доцентка  
кафедри початкової освіти, природничих і математичних  
дисциплін та методик їх викладання Полтавського  
національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка,*

**Базалій А. М.,**

*здобувач вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» Полтавського  
національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка*

## **НАСТІЛЬНА ГРА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЕКОСВІДОМОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ**

Екологічну освіту з питань переміни клімату визнано ключовою частиною міжнародного реагування на глобальні кліматичні зміни. Важливим принципом екологічної освіти є її безперервність, що означає взаємопов'язаний процес навчання, виховання та розвитку людини протягом усього життя. Розв'язувати цю проблему потрібно шляхом формування індивідуальної та колективної екологічної свідомості, починаючи ще з початкової школи. Гра належить до традиційних і визнаних методів навчання дітей молодшого шкільного віку. Цінність методу полягає в тому, що в ігровій діяльності освітня, розвиваюча й виховна функція діють у тісному взаємозв'язку в аспекті екологічної освіти. Розв'язувати екологічні проблеми потрібно шляхом формування практичних навичок завдяки використанню настільної гри, що розширює пізнавальні можливості, виховує особистість учнів.

Питаннями дослідження проблем екологічної освіти та настільних ігор як засобу її запровадження займалися науковці: О. Дух, Н. Цицюра, О. Галаган, А. Тарасенко, Л. Полудень, О. Головня тощо. Використання в освітньому процесі інтерактивних технологій для формування екологічної свідомості

описували в своїх працях такі вчені: І. Кряж, А. Львовичкіна, Е. Грезе, О. Мамешіна, О. Паламарчук та ін.).

Інтеграція екологічної складової з базовими предметами розширює сферу природничих знань, показує їх зв'язок з життям, що підвищує інтерес школярів до навчання, адже формування відповідального ставлення до природи можливо тільки в умовах постійної взаємодії з природою, її усвідомлення. Екологічна освіта є одним з найважливіших завдань формування почуття екологічної усвідомленості й відповідальності серед здобувачів освіти. Екологічна свідомість є вищим рівнем психічного відображення природного, штучного, соціального середовища та свого внутрішнього світу; рефлексія місця та ролі людини в екологічному світі, а також саморегуляція цього відображення [1].

Л. Корнійчук вважає, що настільні ігри впливають на розумовий розвиток дітей. Під час гри навчання проходить у комфортній для дітей ігровій формі. До того ж, в настільних іграх є усвідомлене підпорядкування правилам, що, у свою чергу, приводить до розвитку довільності та корекції імпульсивної поведінки, а також розвиваються навички взаємодії з іншими дітьми та дорослими. Використання ігор, що моделюють життєві ситуації, спільне розв'язання проблеми на основі аналізу обставин та відповідної ситуації передбачає організація інтерактивного навчання. При цьому знання і навички учня стають його особистим досвідом [2; 3].

Дидактичні ігри різних видів є особливо необхідними у навчанні та вихованні дітей початкової ланки освіти. Захопившись грою, школярі не помічають, що вони навчаються: пізнають, запам'ятовують нове, орієнтуються у незвичних ситуаціях, поповнюють запас уявлень, понять, розвивають навички, фантазію. Дидактичні ігри, зокрема, настільні, добре узгоджуються із освітнім процесом в початковій школі згідно з концепцією НУШ та Державним стандартом початкової освіти, де екологічна компетентність є однією з

ключових в переліку компетентностей. Екологічна компетентність розглядається як основа формування екокультури й екосвідомості учнів.

В нашому дослідженні ми з'ясували, що у дітей в процесі настільної гри формуються: розумові здібності (під час гри поліпшується зорова пам'ять, розвиваються логіка, образне мислення, фантазія, увага, кмітливість); особистісні якості (у всіх іграх потрібно дотримуватися спеціальних правил, часто необхідно приймати самостійні рішення в складних і непередбачуваних ситуаціях, робити той чи інший вибір, що вчить дитину дисципліни і терпінню); комунікативні навички (в грі беруть участь кілька людей, тому прекрасно вчить їх ефективній взаємодії між собою) тощо. Настільна екогра дозволяє досягти дітям цілої низки важливих цілей: дидактичних, розвивальних та виховних.

Таким чином, використовуючи настільні ігри екологічного змісту в освітньому середовищі початкової школи, створюється емоційно-сприятлива атмосфера, що формує позитивне бережливе ставлення до всього живого і до природи в цілому та майбутнього середовища існування людства.

Отже, знання про навколишню дійсність та усвідомлення своєї відповідальності за екологічний стан планети доцільно формувати в свідомості дітей за допомогою настільної гри з початкової школи, що спонукає до активної взаємодії у групі, розвитку мислення, формує мотивацію актуальної навчально-пізнавальної діяльності. На основі цих знань та власної відповідальності учні формують нову систему цінностей, що мають у собі знання про природу, моделі поведінки, що сприяють поліпшенню екологічної ситуації та взаємодії з навколишнім середовищем, збереженню екологічних ресурсів, а також розвивають у собі комунікативні навички, уміння застосовувати безпосередньо свої знання у практичній діяльності.

### **Список використаних джерел**

1. Власенко Н. О. Екоосвідомість молодших школярів. *Інноваційні педагогічні рішення у початковій освіті*: Зб. наук. праць [за заг. ред. /

О. А. Федій, відпов. ред. Ю. Г. Павленко] / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава: Видавець Шевченко Р. В., 2018. С. 45 – 54.

2. Довгенко Б., Полудень Л. Настільна гра в розвитку дітей шкільного віку. *Традиції та новітні технології у розвитку сучасного мистецтва*. № 6. 2020. С. 30 – 32.

3. Корнійчук Л. Настільні ігри як важливий засіб навчання та дозвілля, їх вплив на формування особистості дитини. URL: <https://vseosvita.ua/library/nastilni-igri-ak-vazlivij-zasib-navcanna-ta-dozvilla-ih-vpli-v-na-formuvanna-osobistosti-ditini-411298.html>

**Кравченко О. Д.,**

*старша викладачка кафедри психології*

*Полтавського національного педагогічного*

*університету імені В. Г. Короленка*

## **СТИЛЬОВІ ОСОБЛИВОСТІ СТАВЛЕННЯ БАТЬКІВ ДО ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ**

Суб'єктно-діяльнісний підхід до вивчення пізнавального розвитку особистості молодшого школяра вимагає врахування, насамперед, тих чинників, які сприяють формуванню активної «внутрішньої позиції» [1] дитини до власного навчання, оволодіння нею навичками інтелектуальної діяльності як у школі, так і в позаурочний час. Саме на рівні початкової школи складаються психологічні передумови, які забезпечують поступовий «перехід» від зовнішнього управління навчальною діяльністю до ініційованих самою дитиною зусиль по її освоєнню.

Батьківське ставлення, як одна із форм суб'єктності дорослого, що реалізується в характері побудови стосунків із дитиною, визнається одним із